

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20.03.2003, sp. zn. 15 Cmo 13/2003, ECLI:CZ:VSPH:2003:15.CMO.13.2003.1

Číslo: 9/2004

Právní věta: Zaniklo-li zástavní právo zpeněžením zástavy podle § 28 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů, nelze v konkursním řízení vedeném na majetek dlužníka, jehož dluh byl zajištěn tímto zástavním právem, postupovat podle § 27 odst. 5 uvedeného zákona.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 20.03.2003

Spisová značka: 15 Cmo 13/2003

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 27 předpisu č. 328/1991Sb.
§ 28 předpisu č. 328/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se žalobou podanou na základě usnesení krajského soudu domáhal, aby žalovaná byla uznána povinnou vyloučit ze soupisu konkursní podstaty úpadce P. I. J., a. s., úplatu ve výši 11 050 000 Kč získanou z prodeje nemovitostí specifikovaných v žalobě. Tato částka podle žalobce představuje výtěžek zpeněžení nemovitostí úpadce P. I. J., a. s., v postavení zástavního dlužníka v rámci konkursního řízení vedeného na jeho majetek, jenž jimi zajišťoval pohledávky zástavního věřitele (banky, a. s.) z úvěrového vztahu za úpadcem I. G., a. s., v postavení úvěrového dlužníka podle § 27 odst. 5 zákona o konkursu a vyrovnání (dále jen „ZKV“). Argumentoval, že postup podle tohoto ustanovení byl na místě přesto, že výzvu k zaplacení zajištěné pohledávky nebo složení ceny zástavy učinil žalobce poté, co zástavy byly vydraženy ve veřejné dražbě za částku uvedenou v žalobě a zástavy nabyl do svého vlastnictví vydražitel – třetí osoba, neboť podle názoru žalobce není rozhodující, do soupisu konkursní podstaty kterého úpadce byly zahrnuty dříve, ani termín doručení výzvy podle § 27 odst. 5 Sb. ZKV, nýbrž skutečnost, že zajišťovaly pohledávky konkursního věřitele úpadce. Bylo na žalované, aby v konkursním řízení vedeném proti zástavnímu věřiteli respektovala skutečnost, že na předmětných nemovitostech vážne zástavní právo, neboť prohlášení konkursu na majetek společnosti P. I. J., a. s., nemělo už žádný vliv na existenci předmětného zástavního práva váznoucího na nemovitostech, zástava nadále plnila svoji funkci a žalovaná byla povinna chovat se jako zástavce. Jelikož však žalovaná tyto skutečnosti nerespektovala a zastavené nemovitosti prodala v dražbě, náleží žalobci právo na to, aby z podstaty úpadce P. I. J., a. s., byla vyloučena peněžitá úplata, která byla přijata za předmětné nemovitosti, a která byla pojata do soupisu konkursní

podstaty úpadce P. I. J., a. s.

K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 7. 10. 2002 žalobu zamítl a vyslovil, že žalované nepřiznává náhradu nákladů řízení. Při svém právním závěru o nedůvodnosti žaloby vyšel soud prvního stupně ze zjištění, že konkurs na majetek úpadce P. I. J., a. s., v jehož vlastnictví byly předmětné zastavené nemovitosti, byl prohlášen dne 22. 11. 1999 a konkurs na majetek společnosti I. G., a. s. (úpadce na straně žalující), byl prohlášen dne 20. 2. 2001. Žalovaná jako správkyň konkursní podstaty úpadce P. I. J., a. s., v žalobě označené zastavené nemovitosti prodala v dražbě dne 28. 2. 2001. Žalující správce úpadce I. G., a. s., vyzval žalovanou podle § 27 odst. 5 ZKV, aby ve prospěch konkursní podstaty složila cenu zajištěné pohledávky nebo cenu věcí, jimiž byla pohledávka zajištěná, a tato výzva byla žalované doručena 30. 5. 2001. Ve lhůtě žalobcem stanovené žalovaná nesložila cenu zástavy podle § 27 odst. 5 ZKV, a proto žalobce zapsal předmětné nemovitosti do soupisu konkursní podstaty úpadce I. G., a. s., přičemž žalovaná sdělila žalobci dopisem z 9. 7. 2002, že nemovitosti byly prodány ve veřejné dražbě a jejich cena činí žalovanou částku.

Na základě těchto zjištění dospěl soud prvního stupně k závěru, že žalobě nelze vyhovět, protože zástavní právo váznoucí na předmětných nemovitostech zástavního dlužníka zaniklo prodejem těchto nemovitostí ve veřejné dražbě dne 28. 2. 2001, a to podle § 28 odst. 5 ZKV, podle kterého zajišťovací práva, mezi něž patří i zástavní právo, zanikají zpeněžením věci, a to dokonce i v případě, že oddělení věřitelé nepřihlásili své pohledávky. Výzva žalobce učiněná podle § 27 odst. 5 ZKV byla učiněna až dne 31. 5. 2001, tedy v době, kdy již zástavní právo neexistovalo, takže žalobce zapsal předmětné nemovitosti do soupisu konkursní podstaty úpadce I. G., a. s., dne 31. 7. 2001 neoprávněně.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolání žalobce. V odvolání navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně změnil a žalobě v plném rozsahu vyhověl. V odvolání vytýkal soudu prvního stupně nesprávné právní posouzení věci, když žalobu neshledal důvodnou pro zánik zástavního práva prodejem zastavených nemovitostí. Má za to, že s ohledem na funkci zástavního práva ani prohlášení konkursu na majetek zástavního dlužníka nic nezměnilo na existenci zástavního práva váznoucího na nemovitostech a tuto skutečnost byla povinna žalovaná jako správkyň konkursní podstaty respektovat, stejně jako měla respektovat výzvu žalobce podle § 27 odst. 5 ZKV. Poukazoval na to, že v případě, že by k prodeji zastavených nemovitostí nedošlo, musela by žalovaná nemovitosti vyloučit ze soupisu konkursní podstaty úpadce P. I. J., a. s., a byly by zahrnuty do konkursní podstaty úpadce I. G., a. s. Má za to, že s ohledem na účel zástavního práva, které slouží k zajištění práva na plnění a povinností plnit závazek vyplývající ze závazkového vztahu, nemá změna v osobě vlastníka zástavy vliv na trvání zástavního práva na ní váznoucího a může zaniknout jen způsobem stanoveným v občanském zákoníku. Má za to, že tento účel zástavního práva chtěl zachovat zákonodárce i v případě konkursu a vyrovnání a zákon na něj pamatuje právě v § 27 odst. 5 ZKV. Prohlášení konkursu na majetek společnosti P. I. J., a. s., podle žalobce nemělo žádný vliv na existenci zástavního práva váznoucího na nemovitostech, zástava nadále plnila svoji zajišťovací funkci a správce byl povinen chovat se jako zástavce. Jakýkoliv jiný výklad zákona by podle žalobce nutně vedl ke zmaření účelů zástavního práva.

Žalovaná vyvracela vývody odvolání a navrhla, aby byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen z důvodů v něm uvedených.

V r c h n í s o u d v Praze přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně, jakož i řízení jemu předcházející podle § 212 a 212a o. s. ř., a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné. Proto potvrdil rozsudek soudu prvního stupně.

Z o d ů v o d n ě n í :

Soud prvního stupně dostatečně zjistil skutkový stav věci a provedené důkazy správně hodnotil a dovodil z nich správný právní závěr, s nímž se odvolací soud zcela ztotožňuje. Základním předpokladem pro postup správce konkursní podstaty podle § 27 odst. 5 ZKV je skutečnost, že „jeho“ úpadce je dlužníkem věřitele, jemuž svědčí nejen práva ze základního vztahu proti tomuto osobnímu dlužníkovi, ale i práva vůči nepřímému dlužníkovi, v tomto případě zástavci, odlišnému od osobního dlužníka, ze zajištění jeho pohledávek za osobním dlužníkem. Ze zjištění soudu prvního stupně vyplývá, že v okamžiku, kdy přistoupil žalobce k postupu podle tohoto ustanovení zákona, nebyl splněn předpoklad, že adresát výzvy, resp. úpadce žalovaného, je zástavním dlužníkem a že věřitel z konkursu vedeném na majetek úpadce žalobce je zároveň věřitelem zástavním, neboť od 28. 2. 2001 byl vlastníkem zástav jejich vydražitel – třetí osoba – a výzva byl učiněna až po tomto datu. Odvolací soud se proto ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně o tom, že k postupu podle § 27 odst. 5 ZKV za této skutkové situace nebyl důvod, protože zástavní právo váznoucí na nemovitostech zaniklo zpeněžením věci – v daném případě příklepem ve veřejné dražbě ve smyslu § 28 odst. 5 ZKV.

Ze všech shora uvedených důvodů proto odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně, jako věcně správný, podle § 219 o. s. ř. potvrdil včetně akcesorického výroku o nákladech řízení.

Žalovaná měla v odvolacím řízení ve věci plný úspěch a měla by proto mít vůči žalobci podle § 142 odst. 1 ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř. právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Toto právo jí však odvolací soud za použití § 150 o. s. ř. nepřiznal, přičemž za důvod hodný zvláštního zřetele, jenž aplikaci daného ustanovení odůvodňuje, pokládá okolnost, že k soudnímu uplatnění nároku, jemuž nemohlo být vyhověno, byl žalobce vyzván usnesením konkursního soudu, jemuž, jak vyplývá z odůvodnění jeho usnesení, v době jeho vydání bylo známo, že zastavené nemovitosti byly žalovanou prodány ve veřejné dražbě již 28. 2. 2001.

Usnesení, kterým soud v konkursním řízení uložil žalobci tuto žalobu podat, pak bylo vydáno 5. 6. 2002.